

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijski v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 278.

V Ljubljani, v torek 3. decembra 1895.

Letnik XXIII.

Turčija.

Krvavi spori Armencev in Turkov v Carigradu so bili le predigra resnih bojov v Mali Aziji. Armenci so sploh prijeli za orožje, da branijo svoj dom in življenje proti divjim svojim sovražnikom, nadejajoč se pomoči od evropskih držav. Turška vlada je v največji zadregi, kajti doslej je še vedno veljalo načelo, da ima Turčija še dovolj življenjske sile in da so le hudobni njeni sosedi krivi, da so vse reforme v državi ostale na papirju. Še l. 1878 je Turčija vsled angleškega pritiska obljubila potrebne reforme v Armeniji in Makedoniji, da se odkriža ruskih vojakov, toda nobena politika se v Angliji ne vzdrži na površju, ako ne računa z javnim mnenjem. To pa prevevajo demokratske ideje, v ljudstvu se je ukoreninilo starega Gladstonea prepričanje, da je sramota za Evropo, ako Turčini ž njeno pomočjo zatirajo in pomorje krščanske podložnike.

Lord Salisbury, ki je podpisal berlinsko pogodbo, je v javnem govoru odrekel angleško pomoč turški vladi, ako sama nima volje in moči, da zatre vstajo ter pogasi ogenj upora. „Armencem je treba pomagati proti strašnim in žalostnim napadom, toda malo je upanja, da bode Turčija uvela reforme v Armeniji.“ Te odločne besede angleškega zunanjega ministra so osupnile vso Evropo, kajti bile so ostro bodalo v srce bolniku, ki se bori s smrtjo.

Tako je Turčija, sama onemogla, zgubila tudi ono močno oporo, na katero se je naslanjala v svoji mrtvičnosti. Doslej je bila pod varstvom in nadzorstvom Evrope, a v zadnjih tednih je pod njeno kuratelo. Vse evropsko časopisje se bavi s turškim vprašanjem, a malo jih je, ki verujejo, da se bode stvar mirno rešila. Sedanji položaj je povsem podo-

ben razmeram pred zadnjo turško vojsko. Tedaj so državniški zahtevali od Turčije imenovanje krščanskih guvernerjev in evropski nadzorstveni svet, toda Turčija je odbila ta nasvet in posledica je bila vojska. Ali je sedaj gotovo, da bode turška vlada poslušala evropsko povelje?

Evropski državniški so vsled posredovanja Avstrije v tem jedini, da se mora nekaj zgoditi, a kaj naj se zgodi, tega tudi Salisbury ni povedal. Okoli bolnika so zbrani spretni zdravniki, a niso jedini, kako bi mu podaljšali življenje in Evropi mir ohranili. Dne 9. novembra 1876 je tedanji angleški ministerski predsednik pri banketu trdil, da je Anglija sicer pripravljena za boj, toda odkrito želi miru. In ko je angleški zastopnik v Carigradu položil na mizo mirovne pogodbe, je 10. novembra car Aleksander odgovarjal deputaciji, da bode Rusija samostojno postopala, ker skupni koraki Evrope pri turški vladi niso imeli vspeha; in malo dni pozneje se je zbirala ruska armada proti Turčiji. Tudi sedaj se čujejo glasovi, da Rusija ni v popolnem soglasju z drugimi državami in da misli s pomočjo Francije in Nemčije prekrizati sebične načrte angleške.

Te glasove potrjuje dejstvo, da Rusija, Francija in Nemčija niso vsprejele predloga Avstrije, naj se namreč prepusté zastopnikom držav v Carigradu obravnave s turško vlado; prodril je Lobanov s predlogom, da vlade same neposredno od slučaja do slučaja odločujejo o potrebnih korakih v turški krizi. Avstrija je torej želela hitreje postopanje, a Rusija je odprla vrata dolgi diplomaciji, iz katere se utegne izcimiti nesloga držav, iz te pa vzhodno vprašanje z mnogimi težkočami. Neki vplivni nemški list naravnost trdi, da so gibanje v Armeniji z denarjem podpirali Angleži; namen temu gibanju pa da niso

reforme, temveč popolno osvobojenje Armenije pod angleškim varstvom. Tako je Anglija Armence zvodila v boj, a sedaj je reka prestopila bregove. Tudi to dokazuje, da med državami ni popolno soglasje, složne so radi nesloge, boječ se vojske. Rusko-francoska zveza, kateri se bliža Nemčija, dobiva konkretno obliko. Kako se stvar razvzolja, kdo more prorokovati?

Grof Taaffe †

II.

Bivši Tasffejevi vladi prijazni listi so pri mnogih prilikah oponašali vladi neodločnost, politiko brez določenega smotra in jasnega programa. Tudi naš list je čisto čutil strogo cenzuro v obliki večkratnih konfiskacij in denarnih glob. Nemškoliberalni in nacionalni domači in vnanji listi pa še danes bruhajo žveplo na krsto pokojnikovo, ki je bil po njihovi trditvi prava božja šiba za Nemce v Avstriji. Tako piše mej drugim „N. Fr. Pr.“: „Grof Taaffe je bil najnesrečnejši izmed državnikov, katere je sploh Avstrija kedaj imela, in tisto črno zopet krvavi, kedar se le imenuje njegovo ime. Popolnem druga Avstrija, kakor jo je zapustilo Auerspergovo ministerstvo, razbite politične, narodne in socialne stranke, propad državo ohranjajočih življenj, naraščanje neomejenega radikalizma, državni zbor brez večine, nižja stopinja omike in oblike v javnem življenju — vse te žalostne prikazni so zapuščina grofa Taaffeja. On, ki si je nadeval ime konservativnega politika, je s predrzno roko in lahkim srcem posegel v mehanizem monarhije, ki so ga sostavila stoletja, ter ga razkrojil v posamezne dele. Nikdar ne bomo pozabili, da je grof Taaffe skušal s sredstvi, ki so proti zakonu in pravosti, razrušiti jedino stranko, na ka-

LISTEK.

V božični noči.

(Igrokaz v treh dejanjih. Prevel Jos. Vole.)

Drugo dejanje.

(Godí se leto poslej.)

I. prizor.

Cesta sredi vasi, ob nji križ in klečalnik, na desno Zrnčeva krčma.

Brinšek in Benko.

Brinšek in Benko (prideta z leve.)

Brinšek: O tem res niste ničesar slišali, sosed?

Benko: Ni besedice! Bil sem tačas pri sinu, ki je v mestu študiral. Uprav tedaj je dosegel doktorsko čast in moral sem pri njem ostati celih šest mesecev. Pravim vam in še rečem: to sem užil veselja in časti, da kmalu ne kdo toliko.

Brinšek: Čujte torej, sosed Benko, da vam razložim! Nocoj je ravno jedno leto — na sv. večer je bilo — odkar smo sedeli ob tem času pri Zrnecu, ko je ravno prižigal lučice pri jaslicah. Mraz je bil zunaj, da so se korenjaku kolena šibila. V izbi je bilo pa tako prijetno gorko; no, smo pa kramljali in se pomenkovali o tem in onem, da je prej potekel čas in je treba bilo iti k polnočnicam. Tako smo pregnali dve

uri, ko se nagloma odpró vrata in — trije mornarji — mej njimi jeden zamorec — vstopijo. Pili so in bili veseli ter pravili, da prihajajo iz Amerike. Jeden izmed njih pa se mi ni zdel prav srečen in zadovoljen. Tožil je, da nima domovja, da se potika samši po svetu in zastran tega sem se jel zanimati zanj. Sedla sva drug k drugemu, toda ni trajalo dolgo, pa so si bile najine misli nasprotne. Kmalu potem vstopita v hišo dva potepina, ki sta znala mornarje boljše zabavati kakor jaz. Mej tem se je približal čas polnočnic, odpravili smo se in šli. Mornarji in potepina so pa ostali.

Benko: In kaj so počeli?

Brinšek: Kvartali so, ko smo odhajali.

II. prizor.

Prejšnja in Kocjan.

Kocjan: O, dober večer, sosed, dober večer!

Benko: Bog daj, Bog daj!

Brinšek (podá mu rok): Bog vas sprimi sosed Kocjan! Ravno tú-le sosedu razlagam, kako bi bili vlani ta dan kmalu Zrneca ubili.

Kocjan: Lejte, danes je ravno jedno leto.

Brinšek (Benku): Tedaj, da nadaljujem. Ko so vsi odšli, hotel je tudi Zrnec v cerkev. Mej potom pa mu ni dalo mirú; zdelo se mu je, kakor da vidi v spalnici luč. Gre nazaj in ko stopi

v spalnico, najde jednega izmed mornarjev, ki je odpiral s sekiro omaro. Predno je še zamogel koga priklicati, udari ga mornar s sekiro, da se mahoma zgrudi. Otroci zavpijejo in mimogredoči zaslišijo klic: Na pomaganje! Hité v izbo in najdejo Zrneca ležečega v krvi. Urno pokličejo zdravnika, pričnó oživljati nezvestnega in ne brez vspeha. Polagoma se je zopet zavedel. Drugi pa smo hiteli na vse strani, da bi ulovili zločinca — toda zastoj! Bog vé, kje je že bil. Prav tako sta zginila oba potepuha, ki sta prej z njim igrala. Zločinčeva spremljevalca sta pa spala gori v sobi. Izročili smo jih gosposki, a s časom so jih izpustili, ker se je skazalo, da se nista udeležila zločina. Zrnec je polagoma okreval in danes je zopet zdrav, kot leto osoréj. O zločincu pa še danes ta dan ni sledú.

Benko: To je strašno, kar mi poveste! In je pobral kaj denarja?

Brinšek: Ni vinarja! Prazen je moral oditi.

Benko: Odkrito vam moram povedati, da me je jelo v noge zebsti mej vašim pripovedovanjem. Sveti večer že ni za tó, da bi zunaj postajali. Stópimo malo k Zrnecu, se pa še tam kaj pomenimo, da pride čas polnočnic.

Kocjan: Prav, jaz sem tudi tja namenjen. Tam nam bo vsaj toplo.

(Dalje sledí.)

5 41 13 M. M. Pauer

ero je smela ustavna in jednotna Avstrija vedno računati, stranko, katere vsled njegovega sovraštva še danes trpi, in čim bolj se krči, tembolj se čuti njena potreba, ker vsi avstrijski čuteči politiki s strahom razmišljajo, kaj pride za njo na njeno mesto. Da bi oslabil nemško-liberalno stranko, predrgačil je nasproti razsodbi državnega sodišča volilski imenik gorenje-avstrijskih veleposestnikov, odredil nov volilni red trgovskih zbornic, vzgajil slovensko vprašanje na Koroškem in Stajerskem, in ko je potreboval in iskal pomoči nemške leve, spravi jo je vedno v nasprotje z dolžnostjo do države in narodne zavesti.

Tako in jednako pišejo ostali nemško-liberalni listi. Celó oficijozni listi se gugajo med pijeteto in komaj prikritim nasprotjem. Mi s svojega stališča rečemo ob kratkem to: Četudi se za grofa Taaffeja niso uresničile vse pravične in pohlevne želje in zahteve slovenskega naroda, oziroma njegovih zastopnikov, vendar moramo priznati istino, da je njegova vlada vsaj poslušala slovenske prošnje ter priznala slovenskemu narodu pravico do obstanka, dotim so prejšnje nemške vlade skušale v korenini zatreti vsako narodno gibanje in zbrisati znak narodnega življenja. Za njegove vlade je bil prebit led do narodne ravnopravnosti, s katerim je bila nemška nestrpnost pokrila slovenske pokrajine, začelo se je orati na celini slovenskega šolstva, priznali so Slovencu vsaj pravico, da sme živeti v avstrijski domovini, četudi odkazan na samoobrambo brez vsake podpore.

Da moremo pravičneje soditi o Taaffejevem „sistemu“, oglejmo si politični položaj v Avstriji v zadnjih 16 letih. Ko je grof Taaffe l. 1879 nastopil vlado, bile so zmedene notranje in vnanje razmere. Odločevala je še tedaj velemogočna nemškoliberalna stranka, kateri nasproti je bila vlada takorekoč onemogla. Vsled berlinske pogodbe je Avstrija dobila nalogo, da zasede turški pokrajini Bosno in Hercegovino ter tako razširi svoj vpliv na Balkanu. Da Avstrija kot vlemoč izvrši to vlevažno nalogo, potrebovala je močno armado, brez katere ni mogla vplivati na vnanjo politiko. L. 1878 je bilo treba obnoviti zopet za deset let vojni zakon. Ne oziraje se na nevarni položaj države je tedanja nemškoliberalna večina v svoji kratkovidni zagrizenosti nasvetovala prihranke v vojnem proračunu in znižanje armade; niti za jedno leto ni hotela podaljšati vojnega zakona. Istotako je bila ta „slavna“ stranka nerodna pri obravnavah z Ogersko, do skrajnosti neprevidna pa na svojo škodo in naše veselje, ko je strastno napadala posamezne člane ministerstva, ki so bili njeni stari pristaši.

Od tedaj se pričinja politični bankerot ustavovne alias nemškoliberalne stranke, in pri tem naravnem propadu „fakcijske opozicije“ nima grof Taaffe nobenih zaslug.

Samo sebe je pikala liberalna kača, v kri svojo namešala je strupa, vsled katerega polagoma razpada njeno telo. Edino le germanizacijo v židovskoliberalnem smislu je imela in ima pred očmi, dasi v zadnjih letih previdneje, ter pozablja, da mora Avstrija braniti in varovati druge važnejše interese, da je nemškoliberalno gospodstvo v Avstriji slonelo le na mestnem volilnem redu, in da je imela naša država menda lice in značaj le po armadi in uradnikih.

Dr. Herbst je vcepil svoji stranki domišljavo ošabnost in nestrpnost od nenemških narodov. Začetkom l. 1879 je grof Taaffe, tedaj ces. namestnik na Tirolskem, od vladarja dobil nalogo, da sestavi novo vlado iz liberalne večine, katero je že razjedal črv nejednosti in razpada. To se mu ni posrečilo. „Našel sem“, rekel je grof Taaffe, „največje težave v strankah. Hotel sem sestaviti parlamentarno, trajno ministerstvo. To mnenje je bilo tudi na dvoru. — Javno mnenje mi je bilo ugodno, a navzlic temu nisem našel v zbornici oseb, ki bi hotele vstopiti v kabinet. Hotel sem vladati strogo po ustavi, a tedaj pred volitvami je bilo to nemogoče.“ Dne 10. februarja 1879 je grof Taaffe izročil mandat za novo vlado nazaj v cesarjeve roke.

Dne 15. februarja 1879 je dr. pl. Stremayr zmašil nov kabinet, v katerem je grof Taaffe prevzel notranje ministerstvo. To prehodno ministerstvo je bilo iz samih „ustavovernih“ politikov brez odločno političnega značaja. Že tedaj je grof Taaffe iskal zveze z odličnimi voditelji nemških narodov in zmernejšimi Nemci mej veleposestniki, ki so po zgodovini in svojem socialnem stališču še sedaj merodajni v javnem življenju. Tedanji državni zbor je

bil nepopoln, kajti Čehi niso hoteli sodelovati pod liberalno „komando“.

Grof Taaffe je torej skušal organizovati novo stranko in novo večino v polni zbornici, v kateri je doslej zvonec nosila ustavoverna stranka. In to je dosegel s pomočjo čeških in moravskih veleposestnikov, ki v prvi vrsti v narodnostnem boju zastopajo avstrijsko idejo ter posredujejo mej skrajnimi življi. To je bila tedaj jedina pot iz neznosnega stanja. Dosegel je kompromis pri volitvah na Češkem in Moravskem, večina veleposestnikov se je pridružila „desnici“ in pripomogla do večine, „ustavoverna“ stranka je bila potisnena v opozicijo, Čehi so od l. 1868 zopet popustili svojo pasivno politiko. Grof Taaffe je s tem ozdravil največjo rano na drž. telesu, in to je njegova največja zasluga, katero levičarji štejejo v največji greh.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. decembra.

Deželni zbori se snidejo, kakor se poroča z Dunaja, zadnje dni tekočega meseca, najbrže dne 28. t. m., da dovolijo začasno pobiranje deželnih priklad. Zborovali bodo do meseca februarja. Gotovega pa ni še nič določenega, ker v tem oziru je merodajno tudi mnenje klubovih načelnikov v državnem zboru.

Grof Taaffe. Da so nemški liberalci črtili grofa Taaffeja, dokazujejo baron Ohlumetzki in židovskoliberalni časniki. Baron Ohlumetzki, predsednik državnega zbora, ki se ima v prvi vrsti grofu Taaffeju zahvaliti za svoje častno in mastno mesto, spominja se vsacega umrlega poslanca s hvaležnimi in lepimi besedami, tudi taci, ki so požrtvovalnost svojo kazali le tedaj, ko so prinašali pobotnice za dijete, ta mož je skoraj pozabil v petek spominjati se smrti večletnega ministra. Le prisiljen je govoril nekaj mrzlih praznih fraz. In če je že vodja stranke tako pristranski, kaj še le njena glasila. Najnesramnejše piše o pokojniku židinja „N. Fr. Pr.“, češ, da Taaffe ni imel dovolj politične moralnosti. Tako piše najnemoralnejše glasilo najnemoralnejše stranke. Na drugem mestu še izpregovorimo o židovski nesramnosti.

Češki konservativni veleposestniki, kakor znano, niso hoteli skleniti kompromisa z ustavoverci. Temu kompromisu se je nekdanji najbolj ustavljal knez Jurij Lobkovic. Vsled tega ga je „N. Fr. Pr.“ prav nesramno napadla, dasi je ravno ta list pri vsaki priliki obsojal kompromise. Seveda pri teh kompromisih bi morala liberalna stranka odstopiti nekaj mandatov. Tako je židinja kar divjala, ko se je govorilo o kompromisu na Moravskem, koder naj bi konservativci dobili nekaj mandatov. Tako so liberalci na Dunaju odklonili kompromis s krščanskimi socialisti. Po židovskih načelih je dovoljen kompromis, kadar je na korist liberalcem, sicer pa je politična demoralizacija.

Socijalni demokrati je nemška vlada po zadnjih poročilih vendar-le krepko stopila na prste. Povodom hišnih preiskav, ki so se vršile prošli teden, so našli vladni organi mnogo tvarine, ki je povsem potrjevala njihovo slutnjo. Vsled tega je razpustila policija po sobotnem poročilu iz Berlina vsa socijalno-demokratska društva v Berlinu, šest po številu, ter vse tiskovne in agitacijske komisije. Jednako nevarnost slutijo tudi druga socijalno-demokratska podjetja in so vsled tega odslovila več članov agitacijskih odborov, da ne bi bilo zapletenih veliko oseb v eventualni preiskavi. Socijalno-demokratsko glavno vodstvo je sicer vložilo ugovor, vendar se ni nadejati, da bi ta korak imel kaki uspeh. Tem povodom piše „Freis. Ztg.“: „Köllerjevo ministerstvo je občutljivo udarilo socijalno-demokratsko stranko in vsled tega udarca je oslABLJENA cela strankina organizacija. Točke zakona, na katere se je sklicevala policija pri svojem postopanju, so zelo elastične in se dajo raztegniti na vsa politična društva“.

Slovstvo.

Knjige družbe sv. Mohorja za l. 1895.

Ocenili Girilski.

4. Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal Martin Cilenšek, profesor na dež. gimnaziji v Ptuj. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. IV. snopič. 1895. — V letošnjem snopiču opisuje g. pisatelj najprej še ostale „rastline škodljive na obdelani zemlji“ (str. 449 — 527), potem

„rastline škodljive sadnemu drevju“ (str. 528 — 548), „rastline škodljive vinski trti“ (str. 549 — 565) in slednjič (str. 566 — 624) začne opisovati „rastline škodljive travnikom in pašnikom“. — V obče treba priznati, da je letošnji snopič precej zanimiveje pisan nego so bili prejšnji. Zlasti velja to o drugem in tretjem oddelku. A tudi že v prvem oddelku dobimo marsikaj poučnega in koristnega; tako na primer razvoj in razploditev krompirjeve plesni (*Peronospora infestans*) (str. 501 — 505), prašnataga sneta (*Ustilago carbo*) (str. 507 — 509) in progaste rje (*Puccinia graminis*) (str. 511 — 517). Izvestno mora zanimati vsakega pridnega kmetovalca, ako zve, kaj je vzrok čudnim boleznim, katere opazuje vsako leto na poljskih rastlinah in ki mu delajo mnogokrat toliko preglavice. Sedaj se šele prav prepriča, kako napačno je menenje, da provzročuje megla vse te bolezni. Sedaj, ko spozna svojega sovražnika, ve tudi, kako se mu ga je braniti; sprevidi tudi, da samo čakati ne pomaga, a ne le to, marveč ima vedno večjo škodo.

K str. 536 bi opomnili, da ponekod otroci prav pridno obirajo „rožice“, ki nastanejo vsled glive *Exoascus pruni*, a ni bilo še opaziti, da bi jim kaj škodili. — Družbenikom po vinorodnih krajih bo posebno ugajal oddelek o „rastlinah škodljivih vinski trti“. V vvodu pripoveduje g. pisatelj, odkod smo dobili vinsko trto in kje najbolje vspeva. Potem pa opisuje zapored nekaj zajedavk, ki vinogradom prav posebno škodujejo. Na prvem mestu omenja jajčasto plesen (*Oidium Tuckeri*). — Po Dolenjskem, Stajerskem, po severnih vinorodnih deželah v obče, se je prikazovala dosedaj ta bolezen le v majhni meri; napadala je večinoma le trte brajd ob zidanicah in ob poslopjih. A letos se je pokazala zlasti po Dolenjskem v tako veliki meri, kakor se v prošlih desetih letih še ni opazila.

Ni čuda torej, da so tudi Dolenjci jeli prav pridno posnemati vzgled Vipavcev, katere je že pred več leti obiskala ta nadloga, in začeli žvepljati trte. Dal Bog, da dosežejo tudi sedaj enakih uspehov, kakor so jih dosegli s škropljenjem z modro galico proti strupeni rosi (*Peronospora viticola*)! Tudi to glivico opisuje gospod pisatelj na str. 555 — 560 ter nam pripoveduje, kako hitro se razplodi in kako težko jo je zatreti; podaje tudi navod, kaka naj bo raztopina, s katero naj se trte škropé, kedaj in kolikokrat je treba to storiti.

Začetkom zadnjega dela letošnjega snopiča poučuje gospod pisatelj kmetovalce, kako naj ravnajo s travniki in pašniki, da jim bodo donašali več koristi, nego dosedaj. Opozarja pred vsem, kolikega pomena je voda za travnike: Voda je vsem rastlinam živilo, kajti najmanj polovico vsake rastoče trave je voda. Kakor pa nobene stvari preveč ni dobro, tako tudi voda, ki zastaja po travnikih, mnogo več škoduje, nego koristi. Po takih travnikih raste namreč le ostra, kislja krma, ki živini nič kaj ne tekne. Kako si pa v tem slučaju pomagati? Tak močviren svet treba podceeviti. Tudi gnojiti se morajo travniki in posejati s primernimi travami. — Od strani 575 — 624 pa opisuje gosp. pisatelj raznovrstne travniške plevelce. Našteje jih 68 vrst.

Letošnji snopič se odlikuje tudi po mnogoštevilnih slikah — 110 je vseh — majhne so sicer, a prav natančno risane, nekatere so v resnici prav lepe in zanimive, tako slike 303, 329, 334, 335a, 335b, 341, 345 in še nekatere druge. Le škoda, da pri slikah, ki predočujejo rastline povečane, ni pristavljeno število, kolikrat večja je slika, nego je rastlina v resnici. To morda preprostega čitatelja ne bi zanimalo, a ustrezno bi bilo vsakemu, kdor se je količkaj več pečal z rastlinoslovjem.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. decembra.

(Pri cesarju) je bil včeraj vsprejet v avdijenci gospod Josip Hubad, ravnatelj na c. kr. gimnaziji v Kranju.

(„Knezoškof Missia in isterska iredenta.“) „Soča“ piše: „V dopisu puljskega „osliča“ z Dunaja smo čitali vest, da merodajni krogi so mislili imenovati ljubljanskega škofa Missijo za Glavinovega namestnika v Trstu. Dopis hvali Missijo kot energičnega moža ter prijatelja „latinizatorjev“. Dopisnik je navdušeno nastopil za njega. Koliko je v tem resnice, prepuščamo odgovornost „osličevemu“ dunajskemu dopisniku. Zanimivo je vsekakor to, da skrajno lahonski list, nestrpen sovražnik Slovanstva, se poteza za sedanjega ljubljanskega škofa in si ga

želi v Trst, da bo teptal — slovanski živelj. Tako mnenje o dru. Missiji pač ni izvito iz trte, marveč mora imeti nekako podlago. — To kolobocijo je iz „Soče“ ponatisnil tudi večerajšnji „Narod“. — Značilno je za „Sočo“ in „Narod“, kaj vse jima služi, da blatijo našega škofa; če ni drugače, jima prav pride tudi puljski „oslič“. Kakšno ime zasluži, kedor za „osličem“ pobira stopinje, si lahko mislita „Soča“ in „Narod“ in tudi naši čitatelji. — Milujemo pa dr. Gregorčiča in njegove somišljenike duhovne v goriški nadškofiji, ki mirno gledajo, da urednik Gabršček take kozolce preobrača po „Soči“ na njih račun. — Sram ga bodi takega nepoštenega orožja!

(Popravek.) Sklicuje se na § 19. tiskovnega zakona prosim, da vsprejmete naslednji popravek svoje notice „Iz Planine“ v št. 272 z dne 26. novembra: Ni res, da se z dotičnimi listi zabavajo poštni uradniki na Rakeku. — Res pa je, da dohaja „Slovenec“ redno zapečaten v direktnem ambulančnem zavrtku; ta pa se na Rakeku niti ne odpre, nego pošlje zapečaten v Planino. Ako torej naročnik planinski lista ni dobil, naj si išče radovedneže bliže, ne pa na Rakeku. — Spoštovanjem: Artur Tomažič, c. kr. poštni upravitelj na Rakeku.

(Iz Križev pri Trzinu) 3. dec.: Danes obhaja tukajšnji preč. gosp. župnik in svetnik Fr. Ksav. Wohinc svoj 76letni god, ob katerem se spominja tudi 25letnice, odkar neumorno deluje v tukajšnji župniji v blagor ljudstvu. Blagemu zlatemašniku na mnoga leta!

(Za poškodovane po potresu v Ljubljani) nam je poslal župni urad v Ormoži 1 gld. 16 kr. Bog plačaj!

(Umrli) je v Kranji 1. dec. g. Fr. Tomšič c. kr. stotnik v pokoju. Naj v miru počiva!

(Oskrbljevanje s pitno vodo na Kranjskem.) Na razna vprašanja tem potom odgovarjamo, da je kranjska hranilnica v trajni spomin bližnje petdesetletnice slavnega vladanja presvetlega cesarja mej drugim določila za napeljavo pitne vode v mestih, trgih in občinah po deželi 300.000 gld. proti 3% obrestim in 1/2% amortizaciji. Ta posojila se bodo torej amortizirala v 65 letih v polletnih posticipatnih obrokih. Posojila bode dovoljevalo hranilnično ravnateljstvo pod navadnimi pogoji.

(Iz Idrije) 1. dec.: To so jo pobrali socialisti iz našega mesta! Povabili so nas na javen shod ljubljanskega delavskega in pravovarstvenega društva. Prišli smo. Ko se je imel začeti shod, izjavil je neki ljubljanski sodrug, da poročevalca ni, torej shoda ne bo. — „Najbrže, da je zamudil vlak!“ tako je tovariša zagovarjal. Ko smo ga opomnili, naj pa sam pové, kar misli, odgovoril je: „Jaz nisem zato pripravljen!“ Shoda torej ni bilo. Zakaj ne? Ali sloni vse soc. demokratstvo na jednem poročevalcu? Ali sta bila tovariša, ki sta prišla brez poročevalca, le za „štativista“?

(Trojni umor.) C. kr. žandarmerija na Vranskem brzojavlja, da je večeraj neznani zločinec na kranjsko-štajerski meji v Hotiču tri osebe umoril. Storilec je gotovo morilec v Trojani identičen. Popisujejo ga kot srednje velikega, starega okoli 20 let. Obraz ima rudečkast, obrat s pristrizanimi brkami. Obleko ima zelenkasto in zamazano, na glavi pa majhen klobuček.

(Roparski umor v Trojanah.) V noči od 27. na 28. novembra t. l. izvršen je bil, kakor smo že na kratko omenili, v Trojani, sodni okraj Brdo na Kranjskem, pri posestniku Vincenciju Novaku v njegovi hiši roparski umor. Zločinec je okoli 11. ure po noči splezal po češplji, stoječi ob hiši ter se povspel na odprt hodnik v prvem nadstropju. Ker so se tudi v neki shrambi za predivo dobile nažgane užigalnice in tudi škatljica s tremi neprižganimi užigalicami, soditi je, da je zločinec te pozabil in poprej ž njimi posvetil, hoteč kaj ukrasti. Po stopnicah prišel je v pritličje, kjer je družinska soba in levo od nje z vhodom iz veže pa spalna soba. V tej sta že spala zakonska Vincencij in Mar. Novak, vsak v svoji postelji, stoječih vsporedno. Vrata te sobe so bila zaprta, a to noč niso bila z dolgim železnim drogrom zapažena. Ko je zločinec tiho vrata odprl, bedela sta še oba zakonska Novak. Mož Vincencij je takoj dvakrat vprašal: „Kdo je?“ Zločinec pa je šel tiho mimo postelje žene ter stopil k po-

stelji Vincencija ter začel takoj po temu mahati z nekim bodalom ali mogoče tudi dvoreznim kuhinjskim nožem. Vincencij Novak je zadobil dve smrtni rani ter se zgrudil nazaj na posteljo; žena Marija Novak pa se je, priskočivši možu na pomoč, sprijela s storilcem, ki je začel tudi po njej mahati ter jo večkrat ranil na glavo in po rokah. Posrečilo se ji je pa vendar, da ga je stisnala proti vratom in v vežo ter zaprla vrata za njim. Nažgala je luč in hotela klicati ljudi na pomoč. Ko je zopet vrata odprla, planil je zločinec zopet proti nji, jo suval z bodalom in jo porinil v kot; pri tem ji je spodbil noge, tako da je padla. V sosedni sobi so spali trije njeni otroci; ti so začeli kričati: „Pustite mamo!“ Se le tri leta stari sinček Anton pa je spal mej zakonskima Novak in je sedaj skočil iz postelje k zločincu kričeč: „Pustite mamo!“ Tega krika otrok se je storilec ustrašil in pobegnil skozi zadnja vežina vrata, koja si je moral že poprej odpreti, ko je v hišo čez mostovž priplezal. Sled, v katero stran je morilec odbežal, ni mogoče natančno določiti, pač pa je več njegovih stopinj v snegu okrog hiše; hodil je gotovo poprej okrog in iskal, kje bi v hišo udrl in si ogledoval pri oknih, kaj se v hiši godi. Gospodar Vincencij Novak je vsled smrtnih ran v par trenutkih umrl, dočim je Marija Novak večkrat ranjena na glavo in na roko in ji je storilecovo orodje tudi prerezalo ruto na prsni ter jo ondi ranilo. Vendar so pa zdravniški zvedenci izrekli, da bode gotovo okrevala. — Kakor je izpovedala Marija Novak in tudi drugi ljudje, ki so nekega boljše oblečenega človeka videli, bil je storilec star okoli 30 let, srednje velikosti, nekako 1-66 metrov visok, bolj šibak človek. Obraz je imel bolj suh in kratke rujave mustače ter gola lica. Na obrazu, pod očmi in okolu nosu ima velike pege ali pa je samo koža ondi vidno rujava. Pogleda je hudega in je ves izraz njegovega obraza bolj oduren. Na glavi je imel mehak stlačen klobuk z majbnimi krajevci rujavkasto-sive barve. „Rekele“ je tudi imel jednake barve, pa iz bolj navadnega, morda kosmatega sukna. Telovnik je precej nizko izrezan, po mestnem kroji, zelenkasto-sive barve. Kake so bile hlače, ne da se natančno določiti, menda so bile bolj svetle barve. Po storilčevih stopinjah soditi — in to potrjuje tudi priče — bilo je obuvalo spredaj okroglošpičasto. Vsa stopinja je dolga 28 centimetrov, in to: peta 7 cm., stopalo 21 cm. Peta je široka 6 cm., stopalo pa — v sredi merjeno — 11 cm. Storilec sam je gotovo tudi kako majhno poškodbo zadobil. Kdor o storilecu kaj izvé, izvoli naj to naznaniti najbližnjemu varstvenemu oblastvu, okrajnemu sodišču ali pa c. kr. deželnemu kot preiskovalnemu sodišču v Ljubljani.

(Nagrada za rešitev življenja) je c. kr. dežel. vlada podelila nadtopničarju Antonu Sešekju iz Spodnjega Kašlja, ker je 21. jul. t. l. pri Krškem Janca Kerina potegnil iz Save.

(Novo poštno nabiralnico) so postavili v Dolnji vasi pri Seleh nad Škofjo loko.

* * *

(Srečkanje.) Včeraj so bile izžrebane naslednje vrste oziroma številke državnih srečk od leta 1864: vrsta 1036 številke 34—150.000 gold.; 1777, 34—20.000 gold.; 2936, 43—10.000 gold.; 113, 10—5000 gold.; 3378, 89—5000 gold.; 337, 68—2000 gold.; 3557, 65—2000 gold.

Darila vsled potresa.

Mestnemu magistratu ljubljanskemu došla so nadalje sledeča darila:

Zbirka neimenovanih 154 gld., administracija časopisa „Narodni Listy“ v Pragi nadaljno zbirko 77 gld. 62 kr., kralj. kotarska oblast v Virginmostu na Hrvatskem zbirko 35 gld. 50 kr., mestni magistrat v Reki doposlal nadaljno zbirko 23 gld., okr. odbor v Novem Bydžovu na Češkem nadaljno zbirko 8 gld., gospod Karol Ullman v Pečuhu poslal zbirko 8 gld., gospod Anton Mazek, gimnazijski ravnatelj v Požegi poslal nadaljno zbirko 3 gld., grofinja A. Almasy v Zsany 3 gld., gospod dr. Filip Kalmus, odvetnik na Dunaju 2 gld. 50 kr., gospa Ana Groer v Goldensteinu 2 gld.

Društva.

(Slovansko pevsko društvo na Dunaju) priredi v četrtek, dne 5. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani Ronaherjevi I. Schellingasse 4 pod vodstvom g. Teobalda Krečmana letošnji svoj adventni koncert, pri katerem sodelujeta operna pevka gospica Josie Petru in naš rojak, umetnik na glasoviru gosp. Anton Foerster, sin slavnega slovenskega skladatelja. V sporedu so A. Hajdrihov slovenski zbor „Sirota“ s solom, ki ga poje gospica Petru, in Hubadove slovenske narodne pesni. Mej zbori so dalje 1 češki moški, 2 češka mešana 1 maloruski, 2 hrvaška in 1 poljski. Gospica Petru bode pela hrvaške pesni. Prvič bode nastopil društveni tamburaški zbor, pri katerem so večinoma slovenski akademiki. Vstopnice se dobe pri predsedniku g. L. Bouchalu. I. Tiefer Graben 11 in zvečer pri blagajni. Našim rojakom na Dunaju prav toplo priporočamo ta koncert.

(Cecilijino društvo v Mariboru.) Pretečeno nedeljo je imenovano društvo praznovalo god varuhinje cerkvene glasbe, svete Cecilije. V to svrhu je bila v stolnici pri pozni službi božji pridiga o predmetu: „Kako vzvišeno nalogo ima cerkvena glasba pri slovesni službi božji?“ in slovesna sveta maša, pri kateri se je pela s spremljevanjem posavn jedna najkрасnejših dr. Wittovih maš „in hon. St. Luciae“. Društvo tu v Mariboru vkljub jako neugodnim glasbenim razmeram našega mesta kaj veselo napreduje ter se vsi krogi prebivalstva zanj zanimajo. Dokaz temu je mnogobrojni zbor pevk in pevcev, kakoršen je le malokateremu glasbenemu društvu na razpolago. Zatorej prosimo tudi zunanje prijatelje cerkvene glasbe, da društvu segajo pod roke ter je gmotno podpirajo. Če bodo razmere le ugodne, bode se v prihodnjem letu sijajno obhajal občni zbor, kateri bode sigurno tudi vplival na razvoj cerkvene glasbe i po deželi. Prihodnje dni bode gospod denarničar znanjim č. gg. udom in drugim prijateljem nove sprejemnice, oziroma nastopnice poslal, pri č. gg. duhovnikih-udih v Mariboru bode pa osebno pobiral doneske. Sedanji odbor ima sledeče p. n. gg. odbornike: L. Hudovernik, stolni vikar, načelnik; dr. J. Bezjak, profesor; profesor dr. A. Medved, tajnik; kapelan J. Čížek, denarničar; mestni uradnik Fr. Rühr; stolni kapelan Fr. Simonič; katehet Ivan Vreže; stolni organist R. Wagner. — Prosimo torej vse prijatelje našega društva, da nam sami zvesti ostanejo ter nam tudi novih udov pridobijo, in to tem bolj, ker ima Cecilijino društvo prelepo nalogo, pospeševati čast božjo in spodbujati k pobožnosti verno ljudstvo. — Letne doneske za Cecilijino društvo sta poslala č. gg. gospoda J. Žičkar 2 gld., kapelan Št. Pivec 2 gld. — Bog plati!

Telegrami.

Dunaj, 2. decembra. Srbskega poslanika Simića je vsprejel danes cesar v zasebni avdijenci.

Dunaj, 2. decembra. Pri današnjem posvetovanju zastopnikov zavarovalnih družb proti nezgodam se je sklenilo, da zavarovalnica nima nikake pravice do nadzorovanja zavarovanih podjetij, ker ima to pravico izključno samo obrtni nadzornik.

Budimpešta, 2. decembra. V današnji seji poslanske zbornice je povdarjal poslanec Apponyi, da je prepotrebna volilna in tudi parlamentarna preosnova, ako se hočejo ozdraviti bolezni parlamenta. Sedaj se dogaja v zbornici take stvari, kakoršnih on in njegovi somišljeniki ne morejo odobravati.

Budimpešta, 2. decembra. Včeraj je bil odpuščen urednik Lepcsenyi, ki je bil obsojen na šestmesečno ječo. Ljudstvo ga je hotelo pozdraviti na kolodvoru ter mu podariti več daril, toda mestni glavar je zabranil vsako ovacijo.

Pariz, 2. decembra. Posle zunanjega ministerstva prevzame začasno pravosodni minister Ricard, ker je dobil minister Berthelot večtedenski odpust.

Rim, 2. decembra. Zbornica se je posvetovala o interpelacijah gledé notranje in zunanje politike. Koncem seje je zaklical neki častnik raz galerije: „Živela sloboda, živela republika!“ Častnika so odvedli v vojaško bolnišnico.

Rim, 2. decembra. Sekcijskega načelnika v notranjem ministerstvu, Le Pera, je napadel danes v ministerskem poslopju odpuščen knjigovodja Besco ter ga z mečem dvakrat tako močno sunil v hrbet, da so ne-

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre

zavestnega prenesli v bolnico. Bosco se je potem sam predstavil policiji ter izjavil, da je hotel umoriti Le Pero, ker je ta kriv njegove nesreče. V notranjem ministerstvu vlada veliko vznemirjenje.

Atene, 2. decembra. Listi donajajo vedno nova poročila o nemirih in bojih na Kreti. Uradna poročila dementujejo jednake vesti.

Carigrad, 2. decembra. Glede na okolnost, da je sultan z nova poklical Said-pašo v tajni svet, se govori, da bode zopet imenovan velikim vezirjem.

London, 2. decembra. Kakor se poroča „Reuters Of.“ iz Carigrada, vztrajajo velevalisti soglasno pri zahtevi, da se dovoli vstop druge štacijske ladije. Ker se turška vlada še vedno protivi tem zahtevam, se snidejo poslaniki v prvih dneh k novemu posvetovanju.

Umrli so:

1. decembra. Marija Jager, izvoščekova hči, 6 let, Dunajska cesta št. 15, vnetica možganske kožice. — Antonija Schaffer, zasebnica, 68 let, Kongresni trg 12, kap.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
2	9. zvečer	740.6	-2.6	sr. jvzh.	oblačno	
3	7. zjutraj	741.6	-5.2	sr. jvzh.	skoro jasno	0.0
	2. popol.	742.8	+0.8	"	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura -2.9°, in za 3.1 pod normalom.

709 1-1

Odbor konserv. obrtnega društva javlja cenj. sodruštvenikom tužno vest, da je umrl včeraj zvečer ob 1/7. uro po dolgotrajni, mučni bolezni ustanovnik in marljivi sočan, gospod

Sebastijan Virk

čevljarški mojster.

Pogreb pojde v sredo, dné 4. decembra, ob 4. uri popoldne iz hiše št. 13 na Sv. Petra cesti k sv. Krištofu. Sv. maša za dušnico darovana bode v četrtek, dné 5. decembra, ob 1/7. uri zjutraj v župnijski cerkvi pri sv. Petru.

V Ljubljani, dné 2. decembra 1895.

Zahvala.

707 1-1

Globoko ganjeni vsled obilnih dokazov srčnega sočutja mej boleznijo plućnico in ob prerani smrti našega iskreno ljubljenega brata, prečast. gospoda

Janeza Vakselj-a,

župnijskega upravitelja v Leskoviči,

izrekamo tem potom iskreno našo zahvalo. — Posebno pa se zahvaljujemo prečast. g. župniku tratarskemu Francu Petroviču za sprevidenje s sv. zakramenti za umirajočega, za pogrebno opravilo in ganljivi govor; vsem sosednim prečast. gg. župnikom in kapelanom, ki so se vkljub slabemu vremenu s sv. mašo pogreba udeležili v lepem številu; dalje občinstvu, ki je blagega rajnega k večnemu počitku spremilo in molilo za njegov dušni pokoj. — Ljubega rajnega brata priporočamo vsem v molitev in blag spomin.

Krško, dné 2. decembra 1895.

P. Alfonz Alojzij Vakselj,

kapucinski gvardijan, v imenu žalujočih bratov.

Zahvala.

711 1-1

Vsem spošt. sorodnikom, prijateljem in znancem, kateri so nam ob priliki smrti nepozabne matere, oziroma babice in prababice, veleblagorodne gospé

Marije Raunicher

izkazali tako pristržno sočutje, vsem obilnim spremeljevalcem pri pogrebu izreka tem potom najtoplejšo, odkritosrčno zahvalo

rodbinā Raunicher.

Zahvala.

708 1-1

Blagorodni gospod Viktor Globočnik, o. kr. notar v Kranju in deželni poslanec, blagovolil je podariti bolniški blagajni tukajšnjega prostovoljnega gasilnega društva znesek 50 gld. — Za ta veledušni dar izreka podpisano društvo blagomu dobrotniku najtoplejšo zahvalo.

Prostovoljno gasilno društvo v Škofji Loki, dné 1. decembra 1895.

Friderik Kramar, tajnik.

Andrej Jamnik, načelnik.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj V.

Medicinalno Dorševo ribje olje.

Priznано najboljšje učinkujoče vrste, vselej sveže v zalogi. Steklenica s pridejanim navodilom za uporabo 60 kr., steklenica dvojnote velikosti 1 gld., dvanaestorica malih 5 gld. 50 kr., dvanaestorica velikih 10 gld. 732 1

Dobiva se pri

Ubaldu pl. Trnkóczyju, lekarnaju v Ljubljani.

Obratno poštno razpošiljanje.

Lekarna Trnkóczy v Gradcu.

Sarg-ov zdravstveno oblastveno preizkušeni

(Spričevalo: Dunaj, 3. julija 1887.)

mnogo milijonkrat

preizkušen in potrjen, zobnozdravilstveno priporočan, je ob jednem najcenejše zobe čiščeče in ohranjujoče sredstvo.

Dobiva se povsodi. 620 40-40

Konrad Hopperwieser-jev c. kr. priv. zavod za izdelovanje orgelj v Gradcu, Lendplatz 27,

se priporoča v izdelovanje novih orgelj v poljubni velikosti (s patentovano tipalno registraturo), pa tudi v prenavljanja in popravljanja starih orgelj.

Ker sem se strokovno izvežbal v največjih in najslovičnejših zavodih za izdelovanje orgelj v Nemčiji, kakor so: E. F. Walcker v Ludwigsburg-u, W. Sauer v Frankobrodu in F. G. Welgle v Stuttgart-u, torej morem takó gledé na umetniško izvršitev in trpežnost, kakor tudi gledé na uporabo najboljših priznanih novostij kar najboljše ustreči. — Priporočilna pisma so na razpolago. — Dolgoletno jamstvo, zmerne cene, poštna postrežba. 23 26-5

Dunajska borza.

Dné 3. decembra.

Skupni državni dolg v notah	100 gld.	15 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100	10
Avstrijska zlata renta 4%	120	95
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	99	75
Ogerska zlata renta 4%	121	05
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	98	20
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1014	—
Kreditne delnice, 160 gld.	371	75
London vista	121	05
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59	10
20 mark	11	81
20 frankov (napoleonor)	9	69
Italijanski bankovci	45	—
C. kr. cekini	5	70

Dné 2. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	147 gld.	— kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	150	50
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	—	—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97	50
Tisine srečke 4%, 100 gld.	140	50
Dunavske vravnave srečke 5%	129	—
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107	60
Posojilo goriškega mesta	112	—
4% kranjsko deželno posojilo	99	50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98	75
Prioritetne obveznice državne železnice	—	—
" južne železnice 3%	166	—
" južne železnice 5%	130	—
" dolenjskih železnice 4%	99	50

Kreditne srečke, 100 gld.	197 gld.	— kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	—	—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	16	75
Rudolfove srečke, 10 gld.	23	—
Salmove srečke, 40 gld.	68	—
St. Genois srečke, 40 gld.	70	—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53	—
Ljubljanske srečke	23	—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	163	50
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3370	—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	470	—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	98	75
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	—	—
Montanska družba avstr. plan.	83	25
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	163	—
Papirnih rubljev 100	129	75

Nakup in prodaja

vsekovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zguž pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršev. naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti. naloženih glavnice.